admiror et laudo: ut propemodum ipse obliuiscar domesticæ calamitatis, & meo tergo hærentium miseriarum. Neq; sane iam ullum solatium inopj meæ & desolatæ senectutj exoptem darj maius: quam ut in eiusmodj aliquo cœtu liceat annos domorarj, ubj spiritualibꝰ præsidijs fulciar sine fermento et contagijs Idololatricæ superstitionis. Valde vereor ne (quia non satis fortj sum animo, ut excutere iugum audeam aut nexꝰ abrumpere.) Dominꝰ consenescere me in auitis fecibꝰ sinat: & inter alloprosallous ad extremum usq; spiritum infrugiferis concertationibꝰ exagitarj. Nam quid hic promoueamꝰ magnis conatibꝰ, euentꝰ ostendit, quem aiunt stultorum Magistrum esse. In Schola fortasse plꝰ libertatis habeo, quod equidem sentio quantj mihi steterit, quantoq; labore sit partum. In templis in doctrina, in cultibꝰ. plane nobis (quod dicj solet) posteriora deteriora. Sed hanc ego querelam non institueram. gratularj volebam meis patriotis quj Albertum. Doctorem et salutaris doctrinæ Ministrum nactj essent: et DEO gratias agere. quj te ut minime inertem poëtam, in hoc postremo actu vitæ tuæ, ad tam præclarum opus, in ista celebritate. quasi resuscitato spiritu, corroborauit. O fortunatam Ecclesiam cuj tuā fidem et diligentiam CHRISTUS præesse voluit. Infœlicem Bremam, quæ talem Pastorē amisit, impiam quæ exclusit. perditam, quæ non reuocauit. Atq; id fortasse minꝰ intelligebamꝰ quum hic essent Franciscus, Johannes, Cornelius. fideles seruj DEI et non instrenuj. quibꝰ sublatis adeo immutata est Ecclesiæ facies, ut non credas eandem esse. Dominꝰ quoq; Heribertus quam parum spej locj hic relictum videret. sedem rerum suarum in solitudinem transferre maluit: quam diutius in ingrata ciuitate importunis clamoribꝰ et imperita Flaccianorum maledicentia vexarj. Et quidem hoc mihj non dubium iræ diuinæ argumentum videtur quod Franciscꝰ franckem, et Wilhelmꝰ Vossiꝰ duo idonej in primis et pij præcones Euangelij, compressis labris suum cor edentes hic ultro citrōq; vagantur: quum interim præsideant templis quos ipsa res loquitur neq; probarj DEO: neq; eiꝰ voluntate vocatos esse. Jacobꝰ Antonij suum locum nauiter tuetur. Antoniꝰ ipse bona fide præstat quod potest. A reliquis quid speremꝰ non est obscurum. Sed hæc nescio quo modo semper in calamū incidunt, utinam ea obliuione sepelire possem. Et tamen hæc ipsa malim scribere q̄ turpi silentio reuerentiæ quam tuis erga me meritis debeo illiberaliter deesse. Vale Doctor clarissime & frater mihj ex animo vereq; obseruande. Jo Cat. Nouemb. 1.5.67. Scholæ Magr

Heidelbergæ. Johannes Molanꝰ.
Bremæ.

Nr. 181) M. Jacobo Mylio Pax Christj.

[= Mscr. a. 12 = Nr. 126]

Dilecte frater Mylie quam tristis est nunc facies rerum publicarum? Tum autem priuatim q̄ angustj quamq; dedecores pleriq; sumus? nunc certe si antehac unquam liceat exclamare ô tempora ô mores? Atroces tumultus nunciantur et diræ rerum dissipationes e nostra Germania. Quid credas futurum in Gallia? quis erit calamitatum modꝰ? quis finis iugulandj lartiandiq;? Nullum odium est agrestiꝰ eo aut efferatius, quod ex Religionis dissensione exarsit. Nusquam magis infestis animis concurritur: quam ubj pro aris focisq; dimicatur. magnꝰ metꝰ est ne in multos annos hoc bellum extrahatur, multasq; gentes in eādem lanienam inuoluat. Atq; adeo ne sperarj quidem poterit ulla in posterum relaxatio donec alterutra pars exspes fractaq; discedat. Quid si interea (ut meretur horrenda doctrinæ prophanatio, et minarj vaticinia videntur) in Germaniam se effundat Turcicus latro? Neq; velim hic mihi respondeas. Quid si fractꝰ illabatur orbis? Siquidem iam nunc ita fœda atq; aspera passim omnia euenēre, ut nemo deinceps maiora

verir pericula timere posit. Quamobrem ὁ πρὸς ἀπάτεω. faccessat securitas. augeantur preces et supplicia. 95.
ut in Deum nostrum resipicientes ad omnes euentus. ad omnia extremorum malorum mala intenti paratiq
smg. Ego certe quod mea me desolatio compulit ut facerem. quantum fieri potuit meas omnes cogitatio-
nes abdicaui à sensu rerum præsentium. ne me vel imparatum vel nimis pauidum adorantur rumæ.
Neq; tu huius indiges monitoris, ut qui ei unctionem habeas à Domino. et isthic viuas ubi non decet
modo sincere pietatem perhibent. sed præstari etiam studiose, et constanter exercerij. In Clima audio nõ
satis tutas piis sedes esse. Scilicet mala res malus vicinus. Doctor Albertus Emdæ dispensat Dñi
mysteria in maxima celebritate. Hic propter ingratitudinem & socordiam nostram hypocritæ omnia oc-
cuparunt. In Schola quietæ nobis sunt res et satis secundæ quodam singulari beneficio Jesu Christi
quem haud dubie mearum miseriarum misertum est, et præcipitis in sua damna Juuentutis. Nun-
quam tam libere potui loqui et facere quæ vellem. idq; nullo contradicente. Suggillor nonnunquã
in concionibus. sed velut per ænigmata, et ore semiclusо. Cons. Vasmarum qui Scholæ præerat scis
nuper fato subductum. nunc præsidem habemus D. Danielem a Buren, quem nosti multo meis
studijs æquiorem esse. Domi grauius crucior Custodis inopia. Importunitatem duarum ancillarum
credin esse Tyrannidem quauis uxore et liberis molestiorem! Nam adolescentes nouem facile co-
hibet Scholastica disciplina. Non facio rem. Sed in hoc extremo actu sic cogito nunc esse tempg
quum omnes omnia consilia omnes vires & facultates in hoc conferre debemg ut suo quisq; loco Ec-
clesiæ hoc est Christi regno vel cum fortunarum vitæq; dispendio seruiamg. Vale. Cal. Novembr.
~ 567.

Hildesheimo.
Bartholomæo Nuvratorij. Pax Christi.

Bartholomæe frater suauiss. Gaudeo non mediocriter quod ad publice disserendum in ista doctо- [= Hamsen. n. 12
rum hominum frequentia Magistratuum auctoritas te induxerit. Nam ea res ut tibi summam Nr. 127]
existimationem apud tuos conficiet: ita tui Patris solicitum animum non vulgari gaudio recrea-
bit. Horiarer ut præsenti animo esses. hoc fretus quod quo quisq; est doctior: hoc est ad æquita-
tem propensior, illic præsertim, ubi eiusmodi Tyrones artium humanitatis magis de se suorum Præ-
ceptorum iudicio credunt quam suo. Sed iam (ut arbitror) defunctg eris isto munere antiquius
quam epistola hæc nostra ad tuas manus perueniat. supersedebo igitur hoc labore (ut sic loquar)
Ne videar post bellum (quod aiunt) auxilium. Fieri à patre tuo grauissimo doctissimoq; viro litte-
ras accepi, quibus facta tui mentione, paterni erga te animi sui affectum cessare non potest. Tanta
hoc anxius timet ne ad pietatem minus propendeas quam ad laudabilem eruditionem. Et quidẽ
nullum esse potest vel patri vel mihi arroama dulcius quam si te probes utriusq; rei ex æquo stu- ex æquo studiosum
diosum esse. Cua de re, ille (ut memimisti) solet nonnihil dubitare, ego illi semper auctor fui
bene sperandi. Sed hæc hactenus. Theodorum nostrum gaudeo tibi seruatum esse. non est credibi-
le quantum boni quantum leuamini et solatii sit utriq; vestrum ex alterius societate. Miror
quur ita semper abiecte de suis studijs sentiat. Perlustret oculis istam copiosam et celebrem Aca-
demiam. inquirat in mores, et paulo attentius sua dona de quibus tam macram spem concepit, cũ
aliorum adolescentium ingenijs comparet. Non multos (ut opinor) inueniet cum quibus collata sibi
gratia facere cupiat permutationem. Adeo rarum est illud genus adolescentum planeq; diuinum.
qui cum mediocri artium cognitione etiam sensum sinceræ pietatis sic coniunxerunt, ut pares sint
utriusq; rei exercitatione. Jacobus Commelinus Emdæ exercetur docendis litteris Hebraicis satis
frequenti auditorio. Egbertus Brassius hortatu Doctoris Alberti iterum atq; iterum verba fe-
cit apud populum, videtur futurus non instrenuus Concionator. Idem nuper vulgauit laudatio-
nem Generosi Comitis Christophori Oldenburgici. satis felici carmine decantatam. Hic fruc-
tus est Scholastici laboris cuius pars aliqua videtur ad me quoq; pertinere. Equidem non ar-
rogo mihi quidquam. puerile est enim id totum quod per me præstari potest. sed tamen nesci-
o quo modo quum eiusmodi nouæ veritatis Justitiæq; propugnatores è puluere Scholastico
in lucem et in oculos hominum prodire video incredibiliter delector. proinde et tu mi frater.
ἀλλ' εἰμὶ ἐσσ' ἔτα τὶς σε καὶ ὀπίσσοτερ ὧδε ἔειπε. Vale. Ex Hildesheimo. 7 Id. Decemb. ~ 567
[13. XII. 1567]